

Kolozsár Ibolya

∴ NYME BPK, Nyelvi és Kommunikációs Intézet, Sopron
∴ koloszi@t-online.hu

AZ ANGOL NYELV AZ ÓVODÁBAN*

English in Nursery School

Magyarországnak az Európai Unióhoz történt csatlakozása óta kiemelt jelentősége van a nyelvtudásnak, az idegen nyelvek ismerete elengedhetetlenül fontos a jövő generációi számára. A Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karán 4 éve indult az „Angol nyelv az óvodában” specializáció, az első hallgatók 2009-ben végeztek. A cél olyan óvodapedagógus szakemberek képzése, akik korai nyelvfejlesztésre képesek óvodai keretek között. A hallgatói képzés a már országosan elismert német nemzetiségi óvodapedagógus szak kétnyelvű programjának tapasztalataira épül. A nyelvelsajátítás ezen játékos formájával jó eredményeket lehet elérni, a tevékenység alapú módszerek kiválóan alkalmasak a nyelvfejlesztésre. A kétnyelvűség az óvodában folyamatosan fejlődik, a továbbfejlesztéshez azonban sok kutatómunka és sok megfigyelés szükséges.

Kulcsszavak: specializáció, korai idegennyelv-fejlesztés, kétnyelvűség, játék, zene

A XXI. század magával hozta a nyelvfejlesztés különböző formáinak megjelenését az óvodás korosztály számára is. A korai idegennyelv-fejlesztés lehetőségeinek megteremtését az EU nyelvpolitikája által meghatározott legfőbb prioritások között tartjuk számon.

Az európai dokumentumok három alapelvet fogalmaznak meg: a nyelvtanulás élethosszig tartó folyamatát, a nyelvelsajátítás nagyon korai megkezdését, és a tartalom alapú nyelvtanításból adódó lehetőségek kiaknázását (CONCLUSIONS OF THE BARCELONA EUROPEAN COUNCIL, 2002).

A pszichológusok szerint (MÉREI 1970, VAJDA 1999) személyiségünk és képességeink kibontakoztatásában az első hat év a legmeghatározóbb időszak. A szakemberek (PENFIELD & ROBERTS 1959, KRASHEN 1982) két biológiai sorompót említenek. Az első korszak 6–7 éves korban zárul le, és azt állítják, csak akkor lehetséges egy idegen nyelv anyanyelvű szinten történő elsajátítása, ha eddig az életkorig megismerkedünk az adott nyelv hangzásával. A második sorompóhoz 10–13 éves korban érkezünk el, ami elsősorban a gondolkodási struktúrák átrendeződését, a kognitív fejlődés megjelenését eredményezi.

A korai szakaszban a gyermekek még spontán módon sajátítják el a nyelvet, és kutatások (SINGLETON 1995) bizonyítják, hogy ezáltal az anyanyelv használata is választékosabbá és tudatosabbá válik.

Nem hagyhatjuk azonban figyelmen kívül az ellenzők táborát sem, akik szerint, amíg az anyanyelv rendszere nem szilárdul meg, addig egy másik nyelv tanulása zavaróan hathat a gyermekre. Több kutató az anyanyelv védelmében az angol nyelv terjedésének veszélyeire hívja fel a figyelmet, amely ugyan más-más mértékben, de minden nyelvet fenyeget. Az ellenzők között neves szakemberek (VEKERDY 1989, VAJDA 1999) találhatók, akik azt állítják, hogy a korai idegennyelv-fejlesztés kiejtési problémákat eredményezhet az anyanyelvben, csökkentheti a saját nyelv megbecsülését, elveheti a gyermek kedvét a nyelvtanulástól, valamint én-fejlődési zavarokat is okozhat.

Hosszú idő óta verseng egymással a két szemlélet – óvodáskorban vagy később kell-e elkezdni a nyelvfejlesztést –, a legújabb kutatások alapján azonban úgy tűnik, hogy a korai nyelvfejlesztést támogatók elméletei látszanak igazolódni (BÉRCES 1998).

Ebben a dolgozatban nem teszem mérlegre a két oldal érveit és ellenérveit a korai kezdéssel kapcsolatban, mert elsődleges célom, hogy a nyelvvel történő korai ismerkedés sokszínűségét és pozitív hatásait mutassam be. A korai idegennyelv-fejlesztés legfontosabb feladata a fogékony időszakban megalapozni a későbbi valós nyelvtudást. De miért is olyan fontos, hogy tudjunk nyelveket?

A XXI. század a kommunikáció százada. A nyelvtudás felértékelődését az elmúlt évtizedek világméretű változásai magyarázzák. Ma már többnyire nincsenek országhatárok, legalábbis Európában, inkább csak nyelvi határok. Naponta találkoznak egymással a kultúrák, nélkülözhetetlen valamilyen közös nyelv ismerete. Érdeemes idegen nyelvet tanulnunk, hogy szót értsünk egymással. A lehetőségek minél sikeresebb kihasználásához a nyelvtudás elengedhetlenné vált a modern termelésben, elosztásban, közlekedésben és számos kulturális és nevelési területen is. A nyelvnek még soha nem volt ekkora gazdasági, társadalmi és politikai jelentősége, mint napjainkban.

Az óvodai tapasztalatokra alapozva osztom sok pszichológus, pedagógus és nyelvész azon véleményét, hogy egészen korán, már az óvodai nevelés időszakában érdemes elkezdni a gyermekek megismertetését egy idegen nyelvvel (SINGLETON 1995, GROSJEAN 2008, KOVÁCS 2009). Ez utóbbi elképzelés napjainkban egybeesik egy erőteljes szülői igénnyel. A „leendő” európai polgárok legkorábbi intézményes nevelésének színtereként az óvoda feladatai ebből a szempontból alapvetőek, és meghatároznak minden későbbi találkozást a nyelvvel.

Könnyebben és eredményesebben tanulnak a felnőttek nyelvet, ha van gyermekkori tapasztalatuk a nyelvtanulásra. Ha ugyanazt a nyelvet választják újra-kezdőként, várható, hogy gyorsan visszajön a tudásuk, ha meg új nyelvet választanak, nagy segítségükre lehet a már ismerős nyelv (GROSJEAN).

ISMERKEDÉS A NYELVVEL KISGYERMEKKORBAN

Az oktatási intézményeknek fontos feladatuk, hogy olyan módszereket alkalmazzanak vagy dolgozzanak ki, amelyek hatékonyak lehetnek a korai nyelvelsajátításban. A meglévő óvodai programok legtöbbször alkalmas arra, hogy két-nyelvű óvodai programot csatlakoztassanak mellé, de figyelembe kell venni a célt, a tartalmat, a feladatot, hogy minden esetben koherens, egymásra épülő legyen a két dokumentum egymással. A szándéknak egyeznie kell a gyermek szükségleteivel, a pedagógiai elvekkel és a szülők igényeivel is.

Napjainkban a „kompetencia alapú nevelés” határozza meg az óvodapedagógia módszertani kultúráját. A nyelvelsajátításban a kompetencia megvalósulhat mind az óvodapedagógus, mind a gyermek részéről. Előbbi feltételezi, hogy a pedagógus rendelkezik azokkal az ismeretekkel, képességekkel, amelyekkel eredményesen tudja elvégezni feladatait magyar és idegen nyelven is, magatartása a gyermek iránt toleráns, figyelembe veszi a gyermek életkori sajátosságait, egyéni képességeit.

A gyermek részéről a kompetencia abban nyilvánul meg, hogy eldöntheti, bekapcsolódik-e az idegen nyelvű tevékenységbe, más elfoglaltságot választ, illetve játszik tovább. A kompetenciaalapú nyelvelsajátítás a differenciálásra épít, és minden gyermeket a saját képességeinek figyelembevételével fejleszt. Mind ebben nagy szerepe van az önállóságra nevelésnek, hagyjuk a gyermeket saját tempójában megfigyelni, tapasztalni, kísérletezni, alkotni, hibázni, utánozni, játszani stb. Legfontosabb alapelve a cselekvésből kiinduló gondolkodásra nevelés, felfedező tanítás-tanulás, megértésen és cselekvésen alapuló fejlesztés. Azok a gyerekek, akik ilyen módszertani alapokon nyugvó nevelést kaphatnak, a mindennapi életben használható, életkori sajátosságaiknak megfelelő nyelvismeretre, valamint a továbbiakban is sikeres nyelvelsajátítási képességekre tehetnek szert.

Az idegen nyelvi nevelés által a gyermekek gondolkodása rugalmasabbá válik (KOVÁCS), kifejezőképességük gyorsabban fejlődik, kialakul egészséges alkalmazkodóképességük, empatikusabbak lesznek. A motiváció megteremtéséhez és fenntartásához biztonságos, meleg, elfogadó légkört kell teremtenünk.

Óvodáskorban a legfőbb cél az idegen nyelv iránti pozitív attitűd kialakítása, a helyes artikulációs bázis megalapozása, a kommunikációs készségek, mindezekelőtt a hallás utáni értés és a beszédképesség fejlesztése.

Az óvodáskorú gyermekek rendkívül fogékonyak, könnyen, spontán módon sajátítanak el mindent. Kíváncsiságuk, játékoságuk, utánzási kedvük az idegen nyelv megismerését is segíti. A korai idegen nyelvi fejlesztés legfontosabb jellemzője, hogy mindig tevékenység közben történik. Mivel a kisgyermek fő tevékenysége a játék, ezért a nyelvi foglalkozások mindig játékba ágyazottan jelennek meg.

A gyermek a játékon keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét, így szerzi meg ismereteit, „tanul”, sikerélményhez jut. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, a tanulás, a készségek és képességek fejlesztésének leghatékonyabb módja, ebből következően a korai nyelvelsajátítás leghatékonyabb eszköze is a játék kell, hogy legyen.

A mondókák, dalok, ritmikus játékok aktivitást váltanak ki a gyermekekben, alkalmat adnak arra, hogy idegen nyelven szólaljanak meg. Fontos követelmény, hogy ezek a kis mondókák, dalok minél egyszerűbbek legyenek, és a mindennapi élet szókincsét tartalmazzák. Mivel a gyermekek hangképző szervei még nagyon hajlékonyak, az idegen nyelv hangjainak és hangkapcsolatainak utánzása nem okoz számukra nehézséget (NAVRACSICS 2000).

A manipulációs tevékenységgel összekapcsolt játékok szintén felhasználhatók az idegen nyelvi fejlesztés céljaira. A gyerekek szeretnek rajzolni, festeni, vágni, ragasztani. Ábrázolás során is lehetőség nyílik az új szavak, kifejezések gyakorlására, a legfontosabb, hogy biztonságos, meleg, elfogadó légkört teremtsünk.

Tevékenykedj, tapasztalj, tudj! Ez nem is lehet másképp.

Örömteli és felelősségteljes munkára vállalkozik az, aki az óvodában kisgyermekkel foglalkozik. Nagyon kell ismernie a gyermekek belső világát ahhoz, hogy sikeres és eredményes munkát végezzen. Tudnia kell, hogy a gyermekeket nem megvédeni kell az élet nehézségeitől, hanem alkalmassá tenni őket a leküzdésükre.

ÓVODAPEDAGÓGUSOK KÉPZÉSE A SPECIÁLIS FELADATRA

Egyetemünkön a nyelvi képzés mellett interkulturális ismereteket, kétnyelvűséget, angol és amerikai gyermekirodalmat, EU-ismereteket, óvodai módszertant tanulnak az óvodapedagógus hallgatók, a hagyományos irodalmi, zenei, vizuális, környezeti, mozgásfejlesztő, pedagógiai, pszichológiai tárgyak mellett.

Amikor megérkeznek az intézménybe, szinte valamennyien előismeretek nélkül lépnek be az óvodai képzésbe. Általában bátortalanok, bizonytalanok, félszegen mozognak a gyerekek között. Óriási a változás a képzés végére. Érett személyiségek, speciálisan képzett pedagógusok hagyják el az iskolát, akik szakmai tapasztalattal, megfelelő nyelvtudással, jó kiejtéssel és megalapozott nyelvtani és módszertani ismeretekkel vannak felvértezve.

Hallgatóink a képzés végére alkalmassá válnak arra, hogy az óvodáskorú gyermekeket valamennyi nevelési területen magyar nyelven fejlesszék, valamint ellássák az idegen nyelvi nevelés feladatait, helyesen alkalmazzák a választott programot. A múlt évben végzett hallgatók sikeresen beillesztették az óvodai programba az idegen nyelvet, egyikük Newcastle-ben kisiskolásokkal töltött egy évet, egy hallgatónk visszatért, és most a gyakorló óvodában dolgo-

zik velünk, ketten az USA-ba mentek, ahol családnál gyerekekre felügyelnek. A nálunk végzetek korszerű ismeretekkel rendelkeznek a korai kétnyelvűség, az angol gyermekirodalom és a kisgyermekkorai nyelvtanulás területén, képesek megragadni és fenntartani a gyermekek érdeklődését, sikerélményt teremteni számukra, amely reményeink szerint motiválni fogja őket a későbbi nyelvtanulásban, továbbá az idegen nyelven történő kommunikációban, és nehézségek nélkül folytatják majd az angolt az általános iskolában.

ÓVODAI PROGRAMUNK BEMUTATÁSA

A képzés talán legfontosabb része az óvodai gyakorlat.

A „Személyiségfejlesztés élmények segítségével” című program szolgáltatja óvodai munkánk alapját, de hasznos szakmai tanácsokat veszünk át a „Nyelvi nevelés – nyelvi fejlesztés a nemzetiségi óvodákban” című, nemzetiségi óvodapedagógusok és kétnyelvű óvónők számára íródott programból is. Több európai országban, például Spanyolországban, Olaszországban, Ausztriában is sikeresen működnek idegen nyelvi óvodai programok. Néhány osztrák óvodai foglalkozást minden évben meglátogatunk, és kielemezzük a hallgatókkal az ott látottakat. A jövőben szeretnénk ezt a tevékenységet tovább építeni, és egy Erasmus-kapcsolat keretében Angliára is kiterjeszteni, mert a kisgyermek idegen nyelvi fejlesztése nagyon speciális, különleges feladat. Kedves, játékos foglalkozásra hívjuk őket, hogy szokják meg, létezik más nyelv is a magyar nyelven kívül. Egyfajta kedvcsináló tevékenység ez, „barátkozunk” az angol nyelvvel. A hangsúly a játékoságon, az idegen nyelv megszerettetésén van. Elsődleges célunk az angol nyelv dallamvilágának megismertetése, ráhangolódás a nyelvre, a gyermekek érdeklődésének felkeltése a nyelv iránt, de a nyelv segítségével társadalmi nyitottságra és egymás elfogadására is készítjük őket.

Szemkontaktus, mimika, testmozdulatok és más non-verbális elemek segítik megérteni az üzenetet. Kórusban, tapssal, lábdoobbantással, gyorsan, könnyen tanulnak mondókákat, színeket, testrészeket, számokat, megneveznek, megértenek egyszerű cselekvéseket. Sikerélményt jelent számukra egy-egy dal, mondóka reprodukálása, örömeiket lelik abban, hogy számukra szokatlan hangokat, hangkapcsolatokat utánozhatnak. Mindenre fogékonyak ebben a korban.

„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét,
szaporítja tapasztalatait.

Ő azt hiszi, csak játszik.

De mi már tudjuk, mire megy a játék.

Arra, hogy e világban otthonosan mozgó, eleven
eszű és tevékeny ember váljék belőle.”

(Varga Domokos)

A gyermek napi 7–9 órányi játékszükségletét figyelembe kell vennünk. Szem előtt kell tartanunk, hogy ő a játékon keresztül képes megtapasztalni a világ sokszínűségét, ezáltal szerez ismereteket, ezáltal jut örömhöz, sikerélményekhez. Fogékony a nyelv zeneiségére, ritmusára, rugalmas hangképző szerveinek köszönhetően szinte játszik az angol nyelvre jellemző hangrendszerrel. Jó, ha hagyjuk, hogy izlelgesse, kóstolgassa a számára idegen nyelvet.

Csakis az életkori sajátosságok szigorú figyelembevételével, megfelelő játékos módszerrel lehet elkezdni az idegen nyelv bevezetését. A kisgyermek így nem nyelvet tanul, hanem valójában felszedi, elsajátítja a nyelv szókészletét, szabályait. Ez gyakorlatilag hasonló módon történik, mint az anyanyelv elsajátítása. Fő jellemzője, hogy spontán motivációk, érdeklődés, kommunikációs igény hajtja. A gyermekeknek ebben a korban nem okoz szorongást az idegen nyelven történő megszólalás, a válaszadás. A sok ismétlés, gyakorlás során egyre jobbá válik a kiejtésük, bővül a szókincsük. Élvezik a sikert, azt, hogy egy másik nyelven képesek megszólalni, szelíden „barátkoznak” az angol nyelvvél.

JÁTÉK

Mivel a kisgyermekkor legelemibb szükséglete, legfontosabb tevékenysége a játék, a nevelésnek is ez a leghatékonyabb eszköze (MÉREI 1970). Minél inkább játszik, annál inkább fejlődik a gyermek.

A spontán, szabad játék biztosítja a gyermek kiegyensúlyozott fejlődését, nyitottságát az új befogadására, így az idegen nyelv megismerésében és elsajátításában is döntő szerepe van.

A mi feladatunk a játékfeltételek megteremtése, ösztönzés, elismerés, a játék folyamatos figyelemmel kísérése, s ha szükséges, irányított játékhelyzetek teremtése, amelyek lehetnek:

- funkciós játékok
- szerepjátékok, bábjátékok, dramatikus játékok
- körjátékok, mozgásos játékok
- szabályhoz kötött játékok.

Az angol nyelv játékban való alkalmazása általában spontán módon történik, de becsempészhető irányított játék formájában is pl. a szerepjátékokba, a szituációs játékokba, a párbeszédbe: üdvözlési formák, udvariassági kifejezések formájában (kérs formulák, megköszönés, kívánság kifejezése egyszerű angol mondatokkal). Ezek mind utánzásokon alapuló nyelvelsajátítási lehetőségek.

A szabályokhoz kötött játékokban (memória-, kártya- és társasjátékok) a szókincsfejlesztés és a kiejtéstanulás valósul meg eredményesen. A gyerekekkel közösen elkészített játékokkal a beszédképesség fejlesztését is célul tűzzük ki.

Ezekkel az irányított játékokkal az elsajátítandót gyakoroltatjuk változatos és érdekes játékhelyzetekben, ilyeneket naponta szervezünk, a spontán választott tevékenységek mellett, a délelőtti vagy délutáni játékidőben.

A közös, együttes játék és a spontán, szabad játék jellemzői azonosak:

- a gyermekek szabadon döntenek el, csatlakoznak-e a játékötlethez
- a játékötlet a gyermekek élmény- és tapasztalatkörébe illeszkedik
- a játékfolyamaton belüli gyakorlásnak, ismétlésnek fontos szerepe van
- a játék különböző fajtái örömszínezetük folytán felkeltik a gyermek érdeklődését a tevékenység iránt.

A közös, együttes játék minden fajtája hozzájárul a nyelvi nevelési célok és feladatok eredményes megvalósulásához. Például érzékszerveink megbeszélése, valamint ezek fontos funkcióinak hozzárendelése: látás, hallás, ízlelés, tapintás beazonosítása és fontosságuk ismertetése természetesen szintén ilyen kereteken belül történik.

Játék lehetőségek ezek megismerésére:

- hallás – Ki szólalt meg? (bekötött szemmel hangfelismerés)
- tapintás – háromdimenziós tárgyfelismerés (letakart tárgyak)
- kétdimenziós tárgyfelismerés (speciális társasjáték)
- ízlelés – kóstolgatás (íz felismerése bekötött szemmel)
- látás – Mi változott meg? (tárgy áthelyezése)
- Ki hiányzik közülünk? (társ elbújtatása)
- szemvizsgálós játék.

Az angol kezdeményezéseket kizárólag az érdeklődő gyermekek számára, játékba hívással végezzük. Bárki, bármikor bekapcsolódhat, illetve „kisértelhet” a játékból. A foglalkozás alatt a hallgatók segítőtársa Pussy Cat, egy kedves bábfigura, ha mondókázunk, énekelünk, játszunk, a gyermekek tulajdonképpen Pussy Cattel játszanak.

MOZGÁSFEJLESZTÉS

A mozgás az élet alapja, a gyermek lételeme, természetes megnyilvánulási formája. Az egészség megalapozásában, megőrzésében nagy jelentősége van. A mozgáson keresztül több terület fejlődését is kedvezően befolyásolhatjuk.

Célunk a gyermekek személyiségének sokoldalú, harmonikus fejlesztése, valamint az életkoruknak megfelelő mozgás szeretetére és igényére épülő életmód megalapozása. A mozgás által fejlesztjük testi képességeiket, kondicionális képességeiket (gyorsaság, állóképesség, erőnlét), valamint koordinációs képességeiket (egyensúlyérzék, térbeli tájékozódás, ritmusképesség).

A rendszeresen szervezett testmozgás segíti a nyelvelsajátítás folyamatának természetességét, változatoságát is. Óvodánkban a mozgásfejlesztés szervezett formái a mindennapos testnevelés, nemkülönben a testnevelés-foglalkozás. A mindennapos testnevelés gyakorlatait magyar nyelvű, alapos előkészítés után angol nyelven is elmondjuk, a gyerekekkel együtt tornázva. Nem testnevelési szakkifejezéseket használunk, hanem egyszerű mondatokban angol nyelvű utasításokat adunk, amelyeket egyértelmű mozdulatokkal is kísérünk. Természetesen nagy hangsúlyt fektetünk a jó hangulatú foglalkozás megteremtésére.

A mozgásos játékokhoz változatos eszközöket használunk, amelyek segítik az angol nyelvű utasítások megértését, egyszersmind a minél nagyobb, minél aktívabb részvételt.

ZENEI NEVELÉS, ÉNEK – ZENE FOGLALKOZÁS

A játékon, és a mozgáson kívül az éneklés, a zene is a gyermek természetes megnyilvánulási formája. A kicsik nem ritmusban, ütemben, hangban gondolkodnak, hanem ösztönösen ráéreznek a zenére. A zene öntudatlan mozgásra készíti a gyermekeket, ami jó érzéssel, örömmel tölti el őket, és elősegíti a szervezet fejlődését. Mivel az angol gyermekdalok más kultúrából származnak, és a magyartól eltérő hangkészletűek, a tervezés során figyelembe kell vennünk, hogy a magyar és az angol zenei nevelést jól elkülönítve, külön napon érdemes beiktatni. Az angol nyelvű énekfoglalkozást a magyarhoz hasonlóan építjük fel, mindenképpen mozgásos játékkal kezdünk, ezáltal hangulatot teremtünk az énekléshez.

Nagyon fontos „hallási figyelmünket” anyanyelvünkön is fejleszteni, és az idegen nyelv artikulációs finomságai ebben nagy segítségünkre lehetnek.

Mindenekelőtt azt tartjuk szem előtt, hogy a gyermekek jól érezzék magukat, szívesen vegyenek részt a foglalkozásokon, és testileg, lelkileg, szellemileg is helyes fejlődést biztosítsunk számukra..

„A gyermek a miénk is, az enyém, a tied, mindannyiunké.” (Hermann Alice)

Ahhoz, hogy felnőttkorban mindenki a tudásának legjavát adja, megtalálja a boldogulásához vezető utakat, és elérje az önmaga elé kitűzött célokat, nekünk pedagógusoknak kell megtalálnunk a legcélravezetőbb módszereket. Az élethosszig tartó tanulásba beilleszthető minták és modellek kidolgozásával, a nemzetközi gyakorlat és a belőle levonható tanulságok, továbbá a fejlesztési irányok megismerésével olyan tudás birtokába juthatunk, amely a továbblépés újabb lehetőségeit tárja elénk.

KÉRDÉSEK SORA VÁR MÉG MEGVÁLASZOLÁSRA:

Mit kínáljunk a gyermekeknek?

Hogy határozzuk meg az alapszókinccs tartalmát?

Hogyan készítsük fel hallgatóinkat a feladatra?

Milyen módon motiváljuk a gyermekeket?

Hogyan őrizhető meg, és hogyan fokozható a pozitív attitűd ?

Hogyan legyünk jobbak?

* A 2010. szeptember 17-én Kaposvárott megtartott, *A felnőttképzés perspektívái című nemzetközi tudományos konferencián elhangzott előadás szerkesztett változata.*

IRODALOM

- BABIK Ildikó 2001. *Zenei játékok óvodások számára.* Budapest.
- BARTHA Csilla 1999. *A kétnyelvűség alapkérdései.* Budapest.
- BÉRCES Judit 1998. *Studying bilinguals.* Oxford.
- BARCELONA EUROPEAN COUNCIL 2002. *Conclusions of the Barcelona European Council.* http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/71025pdf.
- DANKÓ Ervinné 2007. *Nyelvi-kommunikációs nevelés az óvodában,* Budapest.
- DÖRNYEI Zoltán 2001. *Teaching and Researching Motivation.* London.
- FORRAY Katalin 2001. *Ének az óvodában.* Budapest.
- GROSJEAN Francois 2008. *Studying Bilinguals.* Oxford.
- KOVÁCS Judit 2009. *A gyermek és az idegen nyelv.* Budapest.
- KRASHEN Stephen 1982. *Principles and Practice in Second Language Acquisition.* London.
- LENGYEL Zsolt 1993. *Nyelvelsajátítási és nyelvtanulási formák.* Veszprém.
- LEWINSZKY Anna *Gyakorló Óvoda Nevelési Programja.* 2009. Sopron.
- MÉREI Ferenc–V. BINÉT Ágnes 1970. *Gyermeklélektan.* Budapest.
- NAHALKA István 2002. *Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben?* Budapest.
- NAVRACSICS Judit 2000. *A kétnyelvű gyermek.* Budapest.
- PENFIELD W. & ROBERTS L. 1959. *Speech and Brain Mechanism.* Princeton.
- SINGLETON David 1995. *The Age Factor in Second Language Acquisition.* Clevedon.
- STÖCKERT Károlyné 1995. *Játépszichológia.* Budapest.
- TALABÉR Theresia 1998. *Spiel mit dem Wort, Spiel mit dem Sprache.* Budapest.
- VAJDA Zsuzsanna 1999. *A gyermek pszichológiai fejlődése.* Budapest.
- VEKERDY Tamás 1989. *Az óvoda és az első iskolaévek.* Budapest.

English in Nursery School

The aim of this paper is to point to the possibilities of early language acquisition in Hungarian nursery schools. The topic is highly important, since there is a strong need for people speaking languages in 21st century Europe. In the first part, an overall view on the scientific aspects of the problem is given, highlighting some pros and cons. Further on, play is referred to as the most important means of education and development of young children. Training students for this special task, and offering postgraduate courses for nursery school teachers seems to be a good chance to keep up with the times as well as a significant support for the importance of Life Long Learning.

Keywords: specialization, early language acquisition, bilingualism, play, music